

Földszintes kerület — volt

Messze van Csepel?

Harminkét éve csatolták Nagy-Budapesthez Csepelt, de egy kicsit mindmáig megőrizte különállását, elszigeteltségét. Alighanem nagyjából földrajzi fekvése, sziget-volta az oka ennek. Maguk a csepeliek nemigen hajlanak az elkülönülésre, a begubózásra. Igaz, hűek szűkebb hazájukhoz, ám ez a hűség mentes mindennemű provinciális dőllytől, kevély elzárkózástól. Inkább a „pestiek” azok, akik nem fogadták még be egészen a szigetet a fővárosi kerületek sorába. Érdektelenséget, vaszkos egykedvűséget tanúsítanak vele szemben. Megkérdeztem néhány hűsz és harminc év között ismerősömet, hogy jártak-e már Csepelen? „Nem, még nem. Soha nem volt dolgom arra” — hangzott szinte egyöntetű válaszuk. Volt, aki hozzátette: „Messze van, kiesik...”.

Első: a lakás

Pedig Csepel — szinte Nagy-Budapesthez való csatolásának pillanatától — iparkodik felezárkózni a fővárosi többi kerülete mellé: igyekszik kivívni a lehetőségek szerinti egyenjogúságot. Dr. Bölcsey György tanácselnök így mesél erről.

Különösen a hetvenes évtized második felében tettünk sokat a városiasodásért. Ugy ezerm, Csepel ekkor nagyot lépett előre: tovább szepült, tovább javultak a lakosság életkörülményei. Ez a fejlődés azonban egy kicsit egyoldalú volt: fő figyelmünket ugyanis a lakásépítésre és az ABC-program teljesítésére fordítottuk. *Soha annyi lakás nem került tető alá, mint ez alatt a fél évtized alatt.* Szám szerint 5353 család jutott új otthonhoz, csupán a városközpontban 1848 lakást adtunk át. Befejeződött az 1216 lakásos, tizemeletes toronyházakból álló királymajori lakótelep építése. Ez kerületünk legszébb környezetben levő, legeszegebb lakótelepe lesz, de a főváros sem vall szégyent vele. Az új lakások átlagos alapterülete csaknem 56 négyzetméter. Mind távfűtéses és minden állandó hidegmeleg víz van. Számtizedek a változások a lakásállomány összetételében, minőségében: az állami lakásoknak 1976-ban még csak 58 százaléka volt összkomfortos, ma viszont már 76 százaléka ilyen. A komfort nélküli, illetve szűkség-lakások száma az 1976-os 26 százalékról 14 százalékra csökkent.

Tegyük egy kis sétat a még mindig földszintesnek nevezett kerület omló vakolatú, tőpördött házai között, botorkáljunk végig a szűk, felhólyagosodott hátú utcácskákban, s máris készek vagyunk nagyobb figyelmet fordítani a tanácselnök által sorolt számadatokra, mennyiségi mutatókra.

— Az ABC-programmal az volt a célunk — folytatja dr. Bölcsey György —, hogy tovább bővítsük az alapellátást nyújtó kereskedelmi hálózatot. Nagy alapterületű élelmiszer-áruházakat adtunk át rendeltetésűeknek a királymajori és a csillagtelepi lakótelepen, s mindkét helyen egy-egy zöld-sáv-művelés ültetést is megnyitottunk. A kerület külső

részen két, egyenként háromszáz négyzetméter alapterületű élelmiszerbolttal gyarapodott üzleteink sora.

A tömeges méretű lakásépítés elkerülhetlenné tette a közmű- és úthálózat fejlesztését is. Ennek során véget ért a vízvezetékrendszer teljes kiépítése. A csatornahálózatot — elsősorban az új lakótelepeken — csaknem kilenc kilométerrel meghosszabbították. Felújítottak hetven ezer négyzetméter útfelületet, hozzákezdtek a gáz bevezetéséhez a csillagtelepi régi állami lakásokba. Két új bölcsődét adtak át, a Tánics Mihály utcában és a királymajori lakótelepen, amelyekben 420 apróságról gondoskodnak. Gyermekrendelőt nyitottak a Kalamár József utcában. Ez 4800 gyermek rendszeres orvosi ellátását oldja meg. Újdonsága, hogy a kezelőorvosok kis betegek egész fejlődését nyomon tudják követni, mert kartonjaikat egységes rendszerbe foglalják. A tervidőszak utolsó évében megkezdődött a Csepeli Kórház 126 ágyas szülészeti-nőgyógyászati pavilonjának építése. Nem feledeztünk meg az idősebbekről sem: számukra egy harmincszemélyes napközi otthont nyitottak meg.

Szeretik a szigetet!

Tagadhatatlan, hogy az elmúlt években nagy lépést tett előre Csepel a városi alakulás útján. De meg na mér-földekkel mérnénk is ezt a haladást, nem hagyhatnánk figyelmen kívül, hogy mindez tömörkedéllentmondást és feszültséget hordoz magában. A nagyarányú lakásépítés, az ezzel járó szanálások, útfelbontások, üzletbezárások, közlekedésváltozások igen nagy mértékben próbára tették a csepeliek túróképeségét — ойannyira talán, mint sehol másutt a fővárosban.

— Megértjük a gondokat, és szaporíthatnánk tovább a sorukat — egészíti ki a hallottakat dr. Dunai Ernő vb-titkár és dr. Bolla Rezső, a Hazafias Népfront kerületi titkára. — A szemmel látható fejlődés ellenére szűkebben vagyunk sok mindennek. Iskolai tantermeknek, óvodai helyeknek, orvosi rendelőknek; a fővárosban Csepelen legkevesebb a telefonkészülék. Elégtelenek az alapközművek. Kinőtűk a Tánicsics mozt. Tűzűsűft a gyorsvasút. Előregedett az úthálózatunk: 1980 végén még 62 kilométer hosszú kiépítetlen, poros, falusias utunk volt. A nagyarányú lakásépítés ellenére továbbra is számolnunk kell a lakáshiánnyal. Ennek egyfelől oka az is, hogy az első időkben sok kis alapterületű, másfelől szobás lakást építettek, s ezek bérlői beköltözésük után szinte azonnal beadták cserekerelmüket a tanácshoz. Másfelől a nagyüzemek vidéki származású munkásai közül nem kevesen laknak magánházakban albérlőként vagy ágybérlőként, s ők egész — túlnyomórészt még vidéken élő — családiuk számára igényelnek lakást. Kétségtelen, hogy a gondok jó részét a várossá válás felelősségét folvamatának köszönhet-

jük. Egyetlen példával szeretnénk bizonyítani ezt: 1977-ig még minden óvodai jelentkezési igényt ki tudtunk elégíteni, ma viszont nemegyszer a legjogosabb igényeket is visszasa kell utasítanunk.

— Nem egy tekintetben tehát Csepel elmarad a főváros többi kerülete mögött. De mi az, amiben érzésük szerint kiválók?

— Úgy gondoljuk, hogy az itt élőknek a lakóhelyükhöz való ragaszkodásában, a lakóhelyük iránt táplált szeretetében, hűségében. A csepeliek büszkén vallják magukat csepelieknek s ez a lokálpatriotizmusuk hamar átcsap a „jövevényekre”, a más kerületekből ide települőkre, de meg az ingázókra, a bejáró dolgozókra is. És ez a szeretetük nem pusztá kebeldagasztásban vagy melldőngetésben, hanem tettekben, tömeges méretű segítő-készségben és áldozatvállalásban jut kifejezésre. Kerületünkben öt év alatt csaknem 17 millió forint értékű társadalmi munkát végzett a lakosság. Építettek 38 ezer négyzetméter alapterületű járdát, részt vettek több játszótér és a Szikratáviró-émlék-mű építésében, a Kis-Duna-parti Barátság Park kialakításában két és fél hektár területen, bölcsődék, óvodák, általános iskolák karbantartási munkáiban, sportpályák létesítésében, s ültettek ötezer facsemetét...

Két megálló csupán...

Az elképzelések szerint a hetedik ötéves tervtől a fővárosi lakások jelentős részét Csepel deli övezetében építik fel. Egyebek között ezért is szeretnek ebben a körzetben az egykori kavicsbányák környékét mielőbb üdülőterületté fejleszteni. A terület rendezésére — első lépésként — tervpályázatot hirdettek meg.

— Mi várható, mire számíthat a lakosság a mostani tervidőszakban?

— Továbbra is a lakásépítést tekintjük legfontosabb feladatunknak — mondja a tanácselnök. — Úgy tervezzük, hogy 6000—6600 új otthont hozunk tető alá az előtűnk álló fél évtized alatt. Befejezzük a városközpont építését, többek között huszonhét tizemeletes tizenhárom négyemeletes házat építünk föl.

— Gyorsabb lesz-e a közműépítés, az üzlethálózat kialakítása, s az iskolák, óvodák átadása az új lakótelepeken?

— Csak a tervidőszak második felére ígérhetjük meg az ezzel kapcsolatos lakossági igények teljes kielégítését. Viszont 1984-re a városközpontban elkészül a nevelési központ, amely egyedülálló lesz Budapesten, sőt az egész országban. Egy épületben bölcsőde, óvoda, általános iskola, könyvtár, klub kap helyet s szolgálja majd a környéken élő felnőttek és gyermekek művelődését, szórakozását. Százmillió forintos költséggel a Völgy utcában felépítünk egy három ezer köbméteres víztárolót, amely egész Csepel vízellátását meg fogja oldani. Új főgyűjtő csatornával is gazdagodik a kerület. Útjavításra — saját erőnkéből — kilencvenmillió forintot irányoztunk elő. Összesen 38 út és utca felújítását tervezzük. Közülük csak 17 marad meg földűtnak. De ezek is jól használhatók, jó állapotban tartathatók lesznek a nátriumszulfitos eljárás révén, amelyet hátrán nevezhetek csepeli különlegességnek. Ez a vegyi anyag a Duna-parti Cserzőanyaggyár mellékterméke s nagy előnye, hogy ha olaj helyett vele vonják be az utcákat, jóval tisztábbak lesznek. A közlekedés javítását szolgálja majd, hogy Csepel főútvonalát, a Rákóczi Ferenc utcát kétszer kétsávosra építjük át, a gyorsvasút vonalát pedig a Kálvin térig meghosszabbítjuk...

Csepel, így — még közelebb kerül a Belvároshoz, Pest „szívéhez”. Persze ma sincs messze, földrajzilag, a kerület városközpontja a Boráros tértől tíz perc alatt elérhető. Két megálló az egész út...